

ספר זכרון

מאת לילי גלילי

והרי החדשות לסיכוי ידיעות היום

24 שעות אחרי שמשה שרת הודיע בפעם ה-24 כי גברו הסיכויים לקבלת נשק מארצות-תברית, טילק פתאום עבד אל-נאצר את שרת-החוזק שלו לתפקיד של מזכיר המפלגה ופתח במלחמה מונעת.

ישראל לא ששה למלחמה, אבל היתה מוכנה: היו לה כל הסיכויים.

הטאנקים המצריים הראשונים, שחשבו לחצות בשלושה את הנגב, כדי לבלות את סוף הקיץ בגליל העליון, נתקלו לתדהמתם בסוללות-סיכויים, שהמסירו סיכויים-אש קסלנית. באותה שעה עצמה (שנקבעה כשעת האפס המוחלט) הושמדו המפציצים שזממו להחריב את תל-אביב ב-24 דקות, עליידי להקות סיכויים-סילון מדגם "צבר-57", מהירים בהרבה מקולו של נואם.

סיכויי ישראל עברו את הגבול כמו כלום. סיכוי שמן אחד זחל בחול והצליח לחסום זמנית את תעלת סואץ. הדבר הבהיל כל כך את בריטניה, שהיא החליטה להסיל אמבארנו מידי על ייצוא סיכויים למזרח התיכון.

סיכוינו חזרו כולם בשלום לבטיסט.

אחר-כך צעדו ברחובות סיכויים-צנחנים, חבושים בסיכויים-כומחות-אדומות, והרעו לשרה-הסיכויים. זה היה יום סיכויים-העצמאות.

הוסרט בשנת 1946. אולם עד מהרה נוכחה כי גם בשירות הדיפלומטי ימצאו אנשים היודעים להעריך את סגולותיה.

כשקמה המדינה ואיתן הסף למנהל משרד החוץ, העתיקה איירין עמו יחד את מושבה לישראל, זכתה תוך תקופה קצרה בידידותם הכנה של שרת-החוזק משה שרת, של איש-המסתורין-ללא-מסתורין ראובן שילוח, של הפקידים הגבוהים ושל אנשי הסגל הדיפלומטי.

מובן שבין כל כך הרבה ידידים נמצאו גם מספר אויבים. היו אלה אנשים מריינש ואכולי קנאה בהצלחתה המסחררת של איירין. הם לא הבינו מה הוא ערכם הלאומי של היהסם ההדוקים בין איירין ובין כמה כוכבי בים של הדיפלומטיה הבינלאומית. הם היו קטנים מכדי להעריך הקרבה עצמית במלוא מובן המלה.

השמצות מקצועיות. רגשות הקנאה התעוררו ביתר שאת, כאשר נודע לפתע כי איירין נתמנתה למנהלת לשכת התיירות ה-ממשלתית. המשמצים המקצועיים עוררו ר-עש בעתונות הצהובה, טענו כי איירין זכתה לתפקידה הרים רק תודות לקשריה הטובים עם האישים הנכונים.

לשוא פורסם מיכרן ממשלתי למשרה, ש-התאים בדיוק נמרץ לסגולותיה האישיות של איירין ברוחה. הממשלה והתיירים נאלצו ל-ותר על שירותים אויבים.

אך הידידים דאגו כי איירין לא תצא מקר-פחת, וכי כשרונותיה יופעלו במלוא היכולת, במקום הנכון. היא הועברה לצירות ישראל ברומא, בתפקיד מזכיר שני ונספח תרבותי. היחידה שנשארה אדישה לשמועות היתה אי-רין עצמה. בדירת הרווקות שלה בויא לוס-בון המשקפה אל שדירת עצים חמודה באחד הרובעים המפוארים של רומא, הוסיפה היא לתרום את מלוא חלקה למניעת בידודת ה-מדינה של ישראל.

כאשה בעלת טאקט וקומה יפה, לבושה תמיד באלגנטיות ומושכת תשומת לב גברים, זכתה איירין בתואר האשה בדרגה הדיפלומ-טית הגבוהה ביותר, אחרי קליר בות'לס, שגירת ארצות-הברית היפהפיה.

אם היו אנשים שטענו כי משרד החוץ אינו יודע לטפל בדיפלומטים מוכשרים, הנה נית-נה להם באן תשובה מוחצת. אחרי שתי שנות שירות, הועלתה איירין ברוחה לדרגת מזכיר ראשון וקונסול כללי של ישראל ברומא.

מכה לדיפלומטיה. בתפקיד זה הוטל עליה לקבל את פניו של דג האמריקני, ה-רחק הבינלאומי יפה, בדרכו לישראל. אי-רין הציעה לו את מיטב עזרתה. אולם האי-מרושלה, מטבעו חשדני כלפי נשים, העיר קצרות: "לא, תודה".

ברור שמשרד החוץ נזהר מלהגביל את פעילויותיה הברוכות והפוריות לרומא בל-בד. היא ערכה סיורים על פני ארצות אירופה, ביקרה בתפקידים שונים באמריקה, שם ער-כדת אחרות הלן בקונסוליה הישראלית בניו-יורק.

לכל מקום שם נתקלה הדיפלומטיה הישר-אלית בגברים עקשניים, הוועקה איירין.

לכן נשמו העתונאים לרוחה כשנבחר ל-בסוף עתונאי מקצועי למשרה רמה. גרשון אגרון, עורך ג'רוסלס פוסט, הפך ראש עיריית ירושלים. עתה, קיח העתונאים, תינתן דוג-מה היה של יחס הוגן וחזיר-הבנה לעתונות. בשבוע שעבר נתן אגרון את הדוגמה ה-אישית המקוה. כששמע כי נמתחה ביקורת על מדיניות-המסים של עירייתו, ציטט את המשל הידוע של קרילוב על הכלבלבים ה-נובחים מסביב לשירה, אך אינם מסוגלים לעצור את התקדמותה.

השבוע הסביר אגרון בדיוק למי התכוון בביטוי העולבני: "לעתונאים מסויימים."

מנגנון אבידה דיפלומטית

שלום איירין, איירין שלום, אראך עוד בחלום... שיר עם אמריקאי

אחת החגיגות המפוארות ביותר שנערכו החודש ברומא, ושמסכה אליה את מרבית הסגל הדיפלומטי של בירת איטליה, היתה חגיגת הנשואים של רינה (איירין) ברוזה (38), בעלת התואר של מזכיר ראשון כצי-רות ישראל המקומית.

לגבי האנשים שהכירו באופן המוחשי ב-יותר את הכלה, היה זה לא רק טכס נישואין רשמי, אלא גם טכס סמלי של סתימת ה-גולל על אחת הקריירות המזהירות ביותר בשירות החוץ הישראלי. הקריירה של האשה שגילמה ברמותה את הצד הפעיל והיעיל ביותר של משרד החוץ.

רק אנשים צרי אופק מסוגלים להטיל ספק בטיב השירותים שהגישה איירין למדינה הצעירה, אולם אלה הרואים את הנולד והמק-ריבים את רוחם וגופם לשם יצירתו, רק הם ידעו להעריך את גודל האבידה. אחד מהם היה ולטר איתן, מנהל משרד החוץ הישר-אלי.

כוכב קולנוע. איתן הכיר את איירין בסוף מלחמת-העולם השנייה, בקהיר. הנערה השלה, לידת אנגליה, היתה אותה תקופה באחד ממצבי השפל שבחיייה. נשואיה הרא-שונים לא הצליחו, היא התגרשה מבעלה. מדוככת ומיואשת, ניסתה למצוא קצת שיכ-חה בחיי הלילה של קהיר, בחיק החברה הגבוהה.

כמדינאי חד-עין הבחין איתן, אז מנהל ה-מחלקה המדינית של הסוכנות, מיד בכשרונות הנלווים באותה נערה. הוא ידע גם היכן תוכל לנצלם בעיילות. איירין הפכה למזכיר-תו הפרטית, שירתה את הסוכנות היהודית בקהיר ובלונדון.

יתכן ואיירין חלמה על קריירה אחרת מא-שר להיות מזכירתו הפרטית המסורה של סקיד גבוה בסוכנות. היא חשבה להיות ביום מן הימים כוכב קולנוע, הגשימה את חלומה חלקית, כאשר הפכה להיות הכוכבת הרא-שונה בארץ-ישראל, בתפקיד ראשי בסרט ש-

* הכוונה לעמנואל פרת, איש ידיעות אחר-רונות, אייזיק המכא וחיים יפת, אנשי הבו-קר.

היצורים הדקיקים לא פגעו אמנם בבריאות הגוף, אך בבריאות הנפש עשו ממש שמות. כי הן שייכות לסוג הרשעים שהוזכרו ב-תורה, ואשר כל האוכל אותם עובר בבת אחת על ארבעה איסורים. כל קרפיון שנאכל איפוא, לכבוד קדושת השבת, חייב את אוכ-לו התמים בעבירה על 120 איסורים לחודש. על כן היתה דרישתם של מוסדות הדת מוצדקת ותקיפה: על מגדלי הקרפיונים למ-צוא דרך לחיסול התולעים, לפני כניסת הדג לסיר השבת.

הנגב

ה"הגי"פ

במרחק 11 קילומטר צפונית לסדום, נוב-עים מזה אלפיים שנה (לפחות), מעיינות גפריתיים חמים, שנמצאו מועילים ביותר לחולים בדלקת פרקים. אך חולים אלה יכלו להגיע אליהם רק כרגל. לא היתה כל תח-בורה מסודרת למקום.

השבוע נחנך בסדום שירות התחבורה ה-צעיר והמקורי ביותר במדינה: גי"פ מיוחד יסיע במועדים קבועים את המעוניינים להת-רחץ בחמי זוהר, עין בוקק.

אורחים

הדרן ספרדי

השבוע, היתה לאורחים תל-אביביים רבים ההזמנות להכיר מקרוב את רקדני הבאט-הספרדי העממי מאריאמה. רקדנים ורקדניות מלהקת הבאט שוטטו באפס מעשה ברחובות העיר, בלשו במראיהם ובתלבושותיהם הסס-גוניים בבתי הקפה, בבארים, הופיעו במס-בות פרטיות.

לא היתה זאת תוצאה של מסע להידוק קשרי ישראל-ספרד, כי אם פרי משונה של מאמצי משרד החוץ הישראלי. עוד לפני שהגיעה הלהקה לישראל, סירבה הוועדה ה-בינמשרדית ליבוא אמנים להחיר את בוא הלהקה, שהוזמנה על-ידי חברת קרפיונים - חברה לתרגום סרטים, חסרת נסיון בשש-יבוא אמנים. היה חשש רציני פן תחזור שנית פרשת הזמרים האיסלקיים, שנתקעו בישראל ללא יכולת לחזור לארצם.

רק בהתערבותו המיוחדת של משרד ה-חוץ הותר בוא הלהקה. לאחר שורת הופ-עות במשך חודש תמים בכל רחבי הארץ, כמעט תמיד בפני אולמות מלאים, התברר למארגנים הירוקים כי חשבונם הכספי היה מוטעה. עם תום מועד החוזה, לא היה בידי-ם לשלם את הסכום של 15 אלף ל"י דמי איכ-סונם של 25 אנשי הלהקה במלון גזית. בית-משפט השלום הוציא צו מגיעה על יציאת הרקדנים, עד שיפרע חשבונם.

שבוע תמים התרוצצו מנהלי הלהקה ממש-רד למשרד, בעוד שהרקדנים עצמם התאקלמו בתחנה הישראלית. ממש ברגע האחרון, לפ-ני שעמדה להתפתח שערוריה דיפלומטית עם ספרד, נאלץ משרד החוץ להתערב שוב. בעזרת הקונסול הספרדי, נפרע החשבון, הו-תר ללהקה להמשיך בדרכה לתורכיה.

באחת ההזעקות האחרונות פגשה איירין במיליונר אמריקאי, ואז, שעה שהתפטרותו של משה שרת איימה כשואה מתקרבת על הדיפלומטיה הישראלית, ספגה זו מכה שני-יה: איירין ברוזה נישאה, התפטרה מתפקי-דה, עברה לארצות-הברית, אל המנוחה ואל הנחלה.

כמו בשיר העם האמריקאי המפורסם, יכלו ידידיה הרבים לומר לה: "איירין שלום, נראך רק בחלום."

דת

מלחמה פסיכולוגית

כללי היסוד של המלחמה הפסיכולוגית מ-חייבים להטיל מבוכה במתנה האוייב, לבלבל את מוח לוחמיו באמצעות הודעות כוזבות ולעצער את האמון ההדדי במחנהו.

השבוע הוכיחו נטוריקרתא הירושלמיים כי שיטות מודרניות אלה אינן זרות לרוחם. חרדה לחרדים. תושבי ירושלים החרדים הוחרדו כאשר ראו מדובקים על קירותיהם כרוז גדול, חתום בידי "מועצת גדולי התו-רה". מועצה זו, הכוללת כמה מגדולי היהדות הדתית כמו הרבי מגור, שנואה במיוחד על נטוריקרתא, הטוענים בצדק שהיא ממלאה אחרי פקודת אגודת-ישראל.

הודיע הכרוז, בפשטות: "ובזה מודיעים אנחנו על חיסול מועצת גדולי התורה, ואין רשות לשום אדם להשתמש בחותם הזה עוד".

כדי להסביר את מעשה ההתאבדות, קבע הכרוז: "קודם זמן הכנסיה האגודאית, הנק-ראת בשם הכנסיה הגדולה נחלט...לשלם תקציב חדשי לחברי מועצת גדולי התורה ע-בור עבודתם והתמסרותם לציון האגודה כי כלל, ולרצון היושב-ראש של אגודת ישראל כפרס... היושב-ראש הושיט לנו התמיכה ה-כספית, אבל כן אחרי משך זמן קצר נפסק הדבר לגמרי. זה לדעתנו בלתי נכון לגמרי, ועוול גדול מצד הו"ר שליט"א, שכל כך עבדנו אותו בהתמסרות ונאמנות."

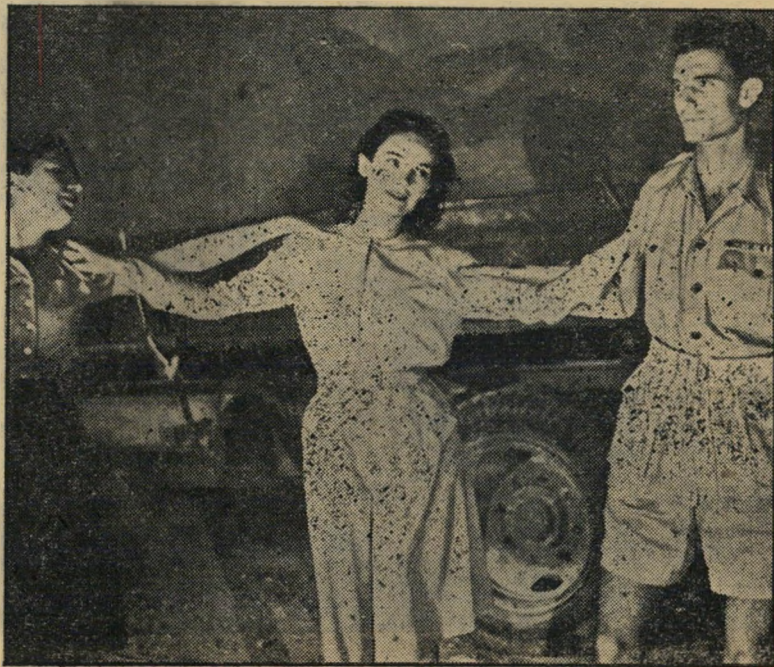
אחרי מינוי שאר פשעי המועצה, כמו שליחת צעירים דתיים לעבודות ביצורים למען המדינה הציונית וחניוך דור העתיד "ברוח הלאומי הזה", נסתבר גם לקוראים תמימים כי משהו אינו בסדר בכרוז זה.

הם צדקו: הכרוז הוצא על-ידי נטוריקר-תא, לפי מיטב הכללים של המלחמה הפסי-כולוגית.

דגים במים עכורים

התורה אינה קובעת הלכות מה יש לאכול בערב שבת. אולם מסורות של דורות הפכה את הדג לחלק כמעט קבוע של תפריט עקרת-הבית היהודית, בכל פעם שהיא מדליקה ג-רופת. מכל סוגי הדגים, התחבב במיוחד הקרפיון.

השבוע, גילה איש אגודת ישראל צבי בן-לוי תגלית מחרידה: על כל קרפיון נמצאים כ-30 תולעים שקיפות, ואינן יורדות עם שט-פה רגילה, לא הבחין בהן איש עד כה.

דיפלומטית ברוזה (בסרט "בית אבי", 1946)

שלום איירין, איירין שלום...